

Tűz a hegyormon

Azt mesélik az öregek, hogy a hajdani időkben élt egy Arha nevű szegény ember Addisz-Abeában. Gyöngécske gyerek volt még, amikor el kellett hagynia törzsét, hogy megkeresse a betevő falatját. Szolgának szegődött Haszeihez, a gazdag kalmárhoz. Szertelenül gazdag ember volt ez a Haszei. Volt mindene, amit csak meg lehetett pénzen venni. Hanem sokszor elfogta az unalom, mert torkig volt már minden földi jóval, semmi sem szerzett örömet neki, nem tudta már kedvét lelteni semmiben.

Egyszer, egy hideg éjszakán, amikor nyers szél süvített a hegyek között, Haszei kikiáltott Arhának, hogy vessen fát a tűzre. Amikor Arha teljesítette parancsát, megszólalt Haszei, mintha csak magában beszélne:

– Kíváncsi volnék rá, meddig bírja az ember a hideget. Kibír-e vajon egy éjszakát egy szál ruha nélkül, a legmagasabb hegyormon, a Rideg-orom tetején, ahol a legveszettebb szelek nyargalnak, s életben marad-e utána?

– Nem tudom – felelte Arha –, de elég haszontalan időtöltés lehet ott álldogálni pőrén a szélben.

– Haszontalan bizony, ha valaki ingyen teszi – mondta a gazdag kalmár. – De én még fogadást is kötnék, nagy fogadást, hogy nem bírja ki élve.

– Én meg azt hiszem, hogy egy bátor, erős ember kibír egy éjszakát egy szál ruha nélkül a Rideg-orom tetején – felelte Arha. – Állnám a fogadást, de nem fogadhatok, mert ha veszítek, nem tudok fizetni. Tudod jól, hogy semmim sincsen.

– Mondanék én egyet – felelte rá Haszei. – Ha olyan biztos vagy a dolgodban, fogadok veled. Ha kibírsz egy éjszakát étlen-szomjan, pőrén a Rideg-orom sziklái között, állsz, le sem ülsz, tüzet se gyújtasz – adok neked egy jó darab földet, jószágot, még egy házacska is ráadásul.

Arha nem hitt a fülének.

– Igazán mondod? – kérdezte.

– Amit mondtam, megmondtam – felelte Haszei.

– No, akkor holnap éjszaka fölmászom az oromra! Majd csak kibírom, aztán pedig egész életemben a magam földjét művelhetem.

Kimondta a szót Arha, nem másíhatta meg a szavát. Főtt pedig a feje, félt a kemény próbától, mert a szél veszettül zúgott-búgott egész éjszaka

a Rideg-orm sziklái között. Reggel Arha elment egy törzsebéli bölcs öreghez, s elmondta neki apróra, miféle fogadást kötött a gazdájával. Az öreg nyugodtan végighallgatta, elgondolkozott. Végül így szólt Arhához:

– Ne félj, majd segítek neked. Figyelj csak jól. A völgy másik végén, éppen szemközt a Rideg-ormmal, van egy másik magas szikla. Este, ha lenyugszik a nap, én fölmegek arra a sziklaoromra, s tüzet rakok ott, olyat, hogy láthasd a Rideg-ormról. Nézd egész éjszaka a tüzet, le ne hunyd a szemed, s ne hagyd, hogy a sötétség ereje legyőzzön. Nézd a tüzet, gondolj a lángok melegére, gondolj rám, barátodra, aki élesztgetem a messzi ormon a tüzet. Ha követed tanácsomat, életben maradsz, akármilyen jeges szél korbácsol egész éjjel.

Arha hálásan köszönetét mondott az öregnek, és könnyű szívvel hazaindult Haszei házába. Odaállt gazdája elé:

– Állom a fogadást!

Amint lenyugodott a nap, elindult a Rideg-orm felé. Haszei szolgákat küldött a nyomába, hogy szemmel tartsák, nem csal-e. Amikor aztán leszállt az éjszaka, Arha ledobta ruháit, s megállt a metsző, hideg szélben, amely egyre erősebben zúgott a sziklák között. És akkor Arha a völgy másik végén, a messzi ormon, vörös kis fénypontot pillantott meg. Barátja, az öreg bölcs gyújtotta meg a tüzet. Mint egy tisztafényű kis csillag, úgy tündöklött messze a vaksötétben.

Egyre jobban metszett a szél, még a csontja velejét is átjárta Arhának. A szikla szinte jéggé fagyott a lába alatt. Dermedezett minden tagja, úgy érezte, soha életében nem tud többet fölmelegedni. De csak állt rendületlenül, s nem vette le a szemét a messze hunyorgó tűzről, s öreg barátjára gondolt, aki érette élesztgette azt a tüzet. Néha egy-egy ködfoszlány eltakarta a szeme elől, de ő csak nézett arrafelé, míg újra meg nem látta a fényes kis pontot. Didergett, köhögött, érezte, hogy megbetegszik. Lassan vánszorogtak az éjszakai órák, de ő csak állt a jeges szélben. Amikor aztán végre fölpiroslott a hajnal az égen, felöltözött, lement a Rideg-ormról, és visszatért Addisz-Abeába.

Haszeinek leesett az álla, amikor ép-elevenen látta viszont Arhát. Kifaggatta szolgálait:

- Igaz-e, hogy ott állt az ormon egész éjjel, étlen-szomjan, ruhátlanul?
- Igaz – felelték a szolgák. – Kiállotta a próbát.
- Kemény ember vagy! – fordult Haszei Arhához. – Hogy bírtad ki?
- Egy távoli ormon tűz lobogott. Azt néztem egész éjjel – felelte Arha.

– Micsoda? Tüzet néztél? Akkor elvesztetted a fogadást! Szolgám maradsz, és nem kapsz egy talpalatnyi földet se!

– De hiszen a tűz nagyon messze volt, nem melegíthetett, a völgy túlsó szélén rakták!

– Nem adok földet! – rázta a fejét Haszei. – Nem teljesítetted a föltételeket. Hiszen csak az a tűz mentett meg a haláltól!

Elbúsult Arha, s fölkereste megint a törzsebeli bölcset. Elpanaszolta neki, mi történt.

– Eredj a bíróhoz – tanácsolta neki az öreg bölcs.

Elment Arha a bíróhoz, elmondta, hogyan járt. A bíró Haszeiért küldött. Haszei elbeszélte töviről hegyire az egész históriát, szolgálai pedig tanúskodtak, hogy Arha egész éjjel a messzi ormon égő tüzet nézte. És a bíró kihirdette az ítéletet:

– Elvesztetted a fogadást, Arha. Hiszen Haszei kikötötte, hogy tűz nélkül kell kibírnod.

Elballagott akkor Arha megint az öreg bölcshöz a szomorú hírrel, hogy szolgálga marad mégis egész életében, akármilyen kemény próbát állt ki a hegyormon.

– Ne veszítsd el a reményt – vigasztalta az öreg. – Nálunk a hegyi falvakban több igazságot meg bölcsességet találsz, mint a bíró széke előtt.

Azzal az öreg bölcs fölkel a kis szőnyegéről, és elment Hajluhoz, régi barátjához. Módos ember volt Hajlu, de jószívú és igaz ember. Elbeszélte neki az öreg, hogyan járt Arha a gazdájával, s megkérdezte, tudna-e segíteni a szegény szolgán.

– Ne búsulj – felelte Hajlu –, majd én eligazítom a dolgot.

Hajlu néhány nap múlva nagy lakomát csapott, és meghívta rá a város sok polgárát. Meghívta Haszeit is, meg azt a bírót, aki ítéletet mondott a perben.

Pompás szerszámú öszvérek hátán gyűltek-sereglettek a vendégek Hajlu lakomájára. Nyomukban a szolgálai. Haszeit húsz szolgál kísérte. Az egyik szolgál selyemernyőt tartott ura fölé, hogy ne pörkölje a nap, négy szolgál pedig dobot verve haladt előtte, hogy tudja az egész világ; a gazdag Haszei érkezik.

A vendégek letelepedtek a puha szőnyegekre, beszélgettek. Ínycsiklandó ételek illata szállongott a konyha felől, nyárson sült kecske, sült kukorica, köles, gyömbéres lepény és sok ízes mártás jó szaga érződött. A vendégek nagyokat szippantottak belőle, nőttön-nőtt az étvágyuk. Telt az idő. Már rég ideje lett volna, hogy behordják a tálakat, de a vendégek még mindig csak az ínycsiklandó illatokat érezték, ételnek színét se látták. Lassan beesteledett,

de az ebédet még mindig nem hozták. A vendégek akkor összesúgtak. Nem értették sehogy se, miféle lakoma ez, ahol egy falatot se kapnak. A konyha felől pedig tovább úsztak, áradtak a pompás illatok.

Végül az egyik vendég megelégtelt a dolgot, s így szólt mindnyájuk nevében:

– Mi dolog ez, Hajlu? Lakomára hívtál bennünket, s itt ülünk éhen-szomjan dél óta!

– Hát nem érzitek az ételek fölséges illatát? – kérdezte Hajlu, csodálkozó arcot vágva.

– Azt érezzük, de azzal nem lakunk jól. A levegőt szimatolni, meg enni – két dolog az!

– Hát egy messze-messze égő tűznél föl lehet-e melegedni? – kérdezte Hajlu. – Ha Arhát föl tudta melegíteni a Rideg-orom tetején a távoli sziklaormon lobogó tűz, akkor talán ti is jóllaktok az ételek illatával?

Rábólintottak, hogy igaza van. A bíró is beismerte, hogy tévedett, és Haszei megszégyenült a nagy sereg ember előtt. Megköszönte Hajlunak a bölcs példát, és így szólt:

– Arha mától fogva a maga gazdája, földet, házat, jószágot adok neki, mert megilleti.

Hajlu akkor behordatta a tálakat, s miután igazságot tett, gazdagon megvendégelte a házába gyűlteket.